13. 3. 2015

ID: 97278

Náklady řízení

Účelnost nákladů vynaložených účastníkem v souvislosti s jeho účastí (účastí jeho zástupce) u jednání nelze zaměňovat s účelností samotných jednání, na kterou účastník – na rozdíl od účelnosti svých nákladů – nemá vliv. Úspěšný účastník má právo na náhradu nákladů spojených s jeho účastí (účastí jeho zástupce) u jednání bez ohledu na jejich celkový počet a bez ohledu na to, že by se některá z nich nemusela uskutečnit, kdyby nedošlo k vadám řízení, pro které byl zrušen předchozí rozsudek soudu.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 21 Cdo 222/2014, ze dne 18.12.2014)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce Ing. M. V., zastoupeného JUDr. Ing. J..H., advokátem se sídlem v P., proti žalovanému X. CZECH REPUBLIC s. r. o. se sídlem v P., zastoupenému JUDr. A.B., advokátem se sídlem v P., o 216.451,- Kč s úroky z prodlení, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 3 pod sp. zn. 18 C 200/2006, o dovolání žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 16. července 2013 č. j. 30 Co 499/2012-257, tak, že dovolání žalobce proti výroku rozsudku městského soudu, kterým byl potvrzen rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 3 ze dne 24. dubna 2012 č. j. 18 C 200/2006-187 ve výroku o věci samé, se odmítá. Rozsudek městského soudu se ve výroku II. o náhradě nákladů řízení mění tak, že žalobce je povinen zaplatit žalovanému na náhradě nákladů řízení 127.207,- Kč do tří dnů od právní moci tohoto usnesení k rukám JUDr. A.B., advokáta se sídlem v P. Žalobce je povinen zaplatit žalovanému na náhradě nákladů odvolacího řízení 50.009,- Kč do tří dnů od právní moci tohoto usnesení k rukám JUDr. A.B., advokáta se sídlem v P.. a žalobce je povinen zaplatit žalovanému na náhradě nákladů dovolacího řízení 12.503,- Kč do tří dnů od právní moci tohoto usnesení k rukám JUDr. A.B., advokáta se sídlem v P.

Z odůvodnění:

Žalobce se žalobou podanou u Obvodního soudu pro Prahu 3 dne 2. 10. 2006 domáhal, aby mu žalovaný zaplatil 216.451,- Kč s úroky z prodlení ve výši, z částek a za dobu, jež rozvedl. Žalobu zdůvodnil zejména tím, že byl u žalovaného na základě pracovní smlouvy ze dne 25. 10. 2001 zaměstnán od 2. 1. 2002 do 8. 4. 2004 jako „zástupce pro klíčové zákazníky“, že v době od 26. 5. 2003 do 7. 4. 2004 byl nepřetržitě z důvodu nemoci v pracovní neschopnosti a že podle vnitřního předpisu žalovaného „The document company, čl. 3. 1. Finanční podpora během nemoci“ žalovaný poskytoval všem zaměstnancům „kompenzaci základního platu během pracovní neschopnosti z důvodu nemoci“. Vzhledem k tomu, že žalovaný poskytl žalobci, jehož základní mzda podle pracovní smlouvy činila 50.000,- Kč měsíčně a jemuž byly za uvedenou dobu pracovní neschopnosti vyplaceny nemocenské dávky ve výši 133.313,- Kč, pouze částečnou „kompenzaci základního platu během pracovní neschopnosti z důvodu nemoci“ ve výši 84.925,- Kč, domáhá se žalobce zbývající části této „kompenzace“.

Obvodní soud pro Prahu 3 rozsudkem ze dne 6. 8. 2009 č. j. 18 C 200/2006-88 žalobu zamítl a rozhodl, že žalobce je povinen zaplatit žalovanému na náhradě nákladů řízení 49.539,- Kč k rukám advokáta JUDr. A.B. Vycházel ze zjištění, že podle článku 3.3.1 dokumentu „Průvodce zaměstnance společnosti X. CZECH REPUBLIC s. r. o.“ žalovaný „poskytuje všem zaměstnancům jako výhody v případě pracovní neschopnosti z důvodu nemoci jeden až dva po sobě následující dny, během kterých

může zaměstnanec zůstat doma bez lékařského potvrzení, pouze za podmínky souhlasu přímého nadřízeného a dále kompenzaci základního platu během pracovní neschopnosti z důvodu nemoci“ a že podle vnitřního předpisu žalovaného s datem účinnosti 5. 6. 2003 „počínaje dnem 5. 6. 2003 se nadstandardní firemní benefit – doplnění příjmu do výše mzdy v případě nemoci, poskytuje pouze po dobu prvních 21 dnů od prvního dne nepřítomnosti v práci pro nemoc“ s tím, že „tato podpora bude poskytována pouze jednou za kalendářní rok“ a v případě, že nepřítomnost pro nemoc nedosáhne 28 dnů, bude zbývající část podpory v nemoci užita při následné nemoci v daném kalendářním roce, že „nevyužitá část podpory v nemoci není převoditelná do dalšího roku/let“ a že tento vnitřní předpis „nahrazuje všechny jiné předpisy o podpoře v nemoci vydané dříve“. Dospěl k závěru, že žalobce nemůže na základě uvedeného vnitřního předpisu, o kterém byl žalovaným informován dopisem ze dne 5. 5. 2004, „nárokovat plnou podporu v nemoci“ od 5. 6. 2003, s výjimkou částky 84.925,- Kč, která představuje kompenzaci základního platu žalobce jednak do doby vydání vnitřního předpisu účinného od 5. 6. 2003 a jednak za dobu následujících 21 pracovních dnů v roce 2003 a za dobu dalších 21 pracovních dnů v roce 2004 a která byla žalobci zaplacena.

K odvolání žalobce Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 20. 7. 2010 č. j. 30 Co 192/2010-115 potvrdil rozsudek soudu prvního stupně a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení. Shodně se soudem prvního stupně dovodil, že vnitřní předpis žalovaného nazvaný „Průvodce zaměstnance společnosti X. CZECH REPUBLIC s. r. o.“ byl s účinností od 5. 6. 2003 změněn novým vnitřním předpisem, který stanovil, že nadstandardní benefit – doplnění příjmů do výše mzdy v případě nemoci – bude s účinností od tohoto data poskytován zaměstnancům pouze po dobu prvních 21 dnů ode dne prvního dne nepřítomnosti v práci v každém roce, a že z provedených důkazů nelze učinit závěr, že by žalovaný nový vnitřní předpis vyhotovil „účelově až dodatečně“, jak tvrdil žalobce. Vyslovil názor, že právo zaměstnanců na informace a projednání stanovené v ustanovení § 18 zákoníku práce neznamená, že veškeré informace je zaměstnavatel povinen individuálně předat a případně projednat s každým zaměstnancem zvlášť, a že splnění povinnosti podat zaměstnancům informaci o přijetí nového vnitřního předpisu není sama o sobě nutnou podmínkou, aby se vnitřní předpis stal účinným, nejde-li o případ, kdy zaměstnavatel účinnost vnitřního předpisu váže na oznámení zaměstnancům. Usoudil, že zcela postačuje, aby zaměstnavatel „informaci svým zaměstnancům předal např. formou oběžníku, e-mailovou poštou, umístěním informace na veřejně přístupném místě vyhrazeném pro takové účely apod.“ (v projednávané věci žalovaný informoval své zaměstnance o novém vnitřním předpisu „prostřednictvím nástěnky, e-mailem, a též prostřednictvím svých vedoucích pracovníků“), a že pro účinnost a „aplikovatelnost“ vnitřního předpisu není významné, že se konkrétní zaměstnanec o jeho existenci a obsahu nedověděl, neboť s ním nebyl ze strany zaměstnavatele individuálně seznámen např. proto, že byl v pracovní neschopnosti. K námitce odvolatele, že v řízení došlo k odnětí zákonného soudce, neboť soud prvního stupně opakovaně rozhodoval v jiném složení, odvolací soud uvedl, že „změny v obsazení senátu 18 C tak, jak byly v řízení před soudem prvního stupně opakovaně provedeny, nelze hodnotit jako porušení čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod“ a že věc projednával „vždy senát ve složení, které vyplývalo pro ten který rok z rozvrhu práce Obvodního soudu pro Prahu 6 (správně Obvodního soudu pro Prahu 3), byť se konkrétní obsazení tohoto senátu při jednáních ve věci několikrát změnilo“.

K ústavní stížnosti žalobce Ústavní soud nálezem ze dne 2. 6. 2011 sp. zn. II. ÚS 3213/10 zrušil rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 20. 7. 2010 č. j. 30 Co 192/2010-115 a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 3 ze dne 6. 8. 2009 č. j. 18 C 200/2006-88, neboť dospěl k závěru, že v jiném než určeném složení může příslušný senát, stanovený rozvrhem práce, rozhodovat pouze tehdy, jestliže je absence rozvrhem práce soudu určených soudců či přísedících důvodná, avšak že v takovém případě se zastoupení soudců i přísedících, stejně jako složení senátů, musí řídit předem stanovenými pravidly určenými rozvrhem práce a není možné, aby – jak tomu bylo v projednávané věci - byli přísedící „dosazováni do senátu v podstatě ad hoc (byť z řádně sestaveného seznamu

přísedících), a senát tak jednal při každém jednání v jiném složení“. Ústavní soud uzavřel, že takové „netransparentní“ dosazování a určování přísedících pro jednotlivá nařízená jednání není slučitelné s právem na zákonného soudce vyplývajícího z čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Obvodní soud pro Prahu 3 rozsudkem ze dne 24. 4. 2012 č. j. 18 C 200/2006-187 žalobu znovu zamítl a rozhodl, že žalobce je povinen zaplatit žalovanému na náhradě nákladů řízení 51.396,- Kč k rukám advokáta JUDr. A.B. Na základě dokazování, provedeného „zcela nově od samého počátku“, dospěl k závěru, že žalobce nemůže na základě vnitřního předpisu žalovaného o názvu „Průvodce zaměstnance společnosti X. CZECH REPUBLIC s. r. o.“ nárokovat „plnou podporu v nemoci“ od 5. 6. 2003 (s výjimkou částky 84.925,- Kč, která představuje kompenzaci základního platu žalobce jednak do doby vydání vnitřního předpisu účinného od 5. 6. 2003 a jednak za dobu následujících 21 pracovních dnů v roce 2003 a za dobu dalších 21 pracovních dnů v roce 2004 a která byla žalobci zaplacena), neboť uvedený vnitřní předpis byl s účinností od 5. 6. 2003 změněn novým vnitřním předpisem, který kompenzaci základního platu v průběhu pracovní neschopnosti omezil pouze na prvních 21 dnů jejího trvání v kalendářním roce, a který se tedy od doby svého vydání „zcela vztahoval i na dorovnání žalobcovy mzdy“. Výrok rozsudku o náhradě nákladů řízení odůvodnil tím, že žalovaný měl ve věci úspěch, a že má proto právo na náhradu nákladů řízení spočívajících v odměně advokáta podle ustanovení § 3 odst. 1 vyhlášky č. 484/2000 Sb. ve výši 41.630,- Kč a ve 4 paušálních náhradách hotových výdajů po 300,- Kč podle ustanovení § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb., zvýšených o daň z přidané hodnoty.

K odvolání žalobce Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 16. 7. 2013 č. j. 30 Co 499/2012-257 potvrdil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o věci samé (výrok I.), změnil jej ve výroku o náhradě nákladů řízení tak, že výše těchto nákladů činí 177.979,- Kč, jinak jej v tomto výroku potvrdil (výrok II.), a uložil žalobci povinnost zaplatit žalovanému na náhradě nákladů odvolacího řízení 45.883,20 Kč k rukám advokáta JUDr. A.B. (výrok III.). Shodně se soudem prvního stupně dovodil, že vnitřní předpis žalovaného nazvaný „Průvodce zaměstnance společnosti X. CZECH REPUBLIC s. r. o.“ byl s účinností od 5. 6. 2003 změněn novým vnitřním předpisem, který stanovil, že nadstandardní benefit – doplnění příjmů do výše mzdy v případě nemoci – bude s účinností od tohoto data poskytován zaměstnancům pouze po dobu prvních 21 dnů ode dne prvního dne nepřítomnosti v práci v každém roce, a že z provedených důkazů nelze učinit závěr, že by žalovaný nový vnitřní předpis vyhotovil „účelově až dodatečně“, jak tvrdil žalobce. Vyslovil názor, že právo zaměstnanců na informace a projednání stanovené v ustanovení § 18 zákoníku práce neznamená, že veškeré informace je zaměstnavatel povinen individuálně předat a případně projednat s každým zaměstnancem zvlášť, a že splnění povinnosti podat zaměstnancům informaci o přijetí nového vnitřního předpisu není samo o sobě nutnou podmínkou, aby se vnitřní předpis stal účinným, nejde-li o případ, kdy zaměstnavatel účinnost vnitřního předpisu váže na oznámení zaměstnancům. Usoudil, že z hlediska ustanovení § 18 zákoníku práce zcela postačuje, aby zaměstnavatel „informaci svým zaměstnancům předal např. formou oběžníku, e-mailovou poštou, umístěním informace na veřejně přístupném místě vyhrazeném pro takové účely apod.“ (v projednávané věci žalovaný informoval své zaměstnance o novém vnitřním předpisu „prostřednictvím nástěnky, e-mailem, a též prostřednictvím svých vedoucích pracovníků“), a že pro účinnost a „aplikovatelnost“ vnitřního předpisu není významné, že se konkrétní zaměstnanec o jeho existenci a obsahu nedověděl, neboť s ním nebyl ze strany zaměstnavatele individuálně seznámen např. proto, že byl v pracovní neschopnosti. Postup žalovaného, který se rozhodl omezit „benefity“ zaměstnanců, které „v širokém rozsahu“ přesahovaly nároky, jež by jim náležely podle pracovněprávních předpisů, odvolací soud neshledal šikanózním výkonem práva ani postupem příčícím se dobrým mravům, neboť toto omezení se týkalo „všech zaměstnanců bez výjimky“. Změnu rozsudku soudu prvního stupně ve výroku o náhradě nákladů řízení odůvodnil odvolací soud tím, že vyhláška č. 484/2000 Sb. (ve znění pozdějších předpisů) byla zrušena nálezem Ústavního soudu ze dne 17. 4. 2013 sp. zn. Pl. ÚS 25/2012, a že je proto třeba výši odměny advokáta stanovit podle vyhlášky č. 177/1996 Sb. Výši náhrady nákladů řízení přiznané

žalovanému určil částkou 177.979,- Kč (odměna advokáta za 15 úkonů právní služby po 9.180,- Kč a za 1 úkon ve výši 4.590,- Kč, 16 paušálních náhrad hotových výdajů po 300,- Kč a daň z přidané hodnoty ve výši 30.889,- Kč).

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání, kterým tento rozsudek napadá ve výroku o věci samé a ve výroku, jímž byl změněn rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o náhradě nákladů řízení. Nesouhlasí se závěrem soudů, že „splnění povinnosti podat zaměstnancům informaci o přijetí nového vnitřního předpisu sama o sobě není též vždy nutnou podmínkou, aby se vnitřní předpis stal účinným“, neboť zaměstnanec je tak krácen na svých právech a platí pro něj jiná pravidla při vstupu do zaměstnání a v jeho průběhu. Má za to, že zaměstnavatel je povinen seznamovat zaměstnance s vnitřními předpisy v době trvání jejich pracovního poměru analogicky jako při vstupu do zaměstnání podle ustanovení § 35 odst. 2 zákoníku práce a že má tuto povinnost „individuálně alespoň k těm zaměstnancům, jejichž nároků se vnitřní předpis bezprostředně týká“. Ve vztahu k výroku rozsudku odvolacího soudu, kterým byl změněn rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o náhradě nákladů řízení, dovolatel namítá, že náhradu nákladů řízení nelze přiznat „u těch navýšených nákladů“, které vznikly pouze vadným procesním postupem soudu a které nezavinil ani jeden z účastníků řízení (v posuzovaném případě jde o „celé řízení před obecnými soudy až do zrušujícího nálezu“ Ústavního soudu), neboť chybný postup soudu nemůže jít k tíži (byť procesně neúspěšného) účastníka řízení a na místě je postup podle ustanovení § 150 občanského soudního řádu. Podle názoru dovolatele postup, kdy odvolací soud po zrušení vyhlášky č. 484/2000 Sb. „přepočítává“ náklady řízení u potvrzujících rozhodnutí odvolacího soudu „podle advokátního tarifu i za předcházející řízení, a to i tam, kde výše nákladů podle advokátního tarifu převyšuje náklady vypočtené podle zrušené vyhlášky č. 484/2000 Sb.“, představuje nepřípustnou retroaktivitu a „rozpor s legitimním očekáváním maximálních nákladů řízení“. Žalobce navrhl, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a aby mu věc vrátil k dalšímu řízení, popřípadě aby zrušil rozsudky soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Žalovaný navrhl, aby dovolání žalobce bylo jako nedůvodné zamítnuto, neboť žalovaný neměl v souvislosti se změnou vnitřních předpisů povinnost postupovat analogicky podle ustanovení § 35 odst. 2 zákoníku práce ani povinnost s předpisem individuálně seznámit zaměstnance, kterých se měla změna týkat, a, jde-li o rozhodnutí o náhradě nákladů řízení, vadný procesní postup soudu není důvodem pro použití ustanovení § 150 občanského soudního řádu.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a občanského soudního řádu) věc projednal podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném do 31. 12. 2013 (dále jen „o. s. ř.“), neboť řízení ve věci bylo zahájeno přede dnem 1. 1. 2014 (srov. Čl. II bod 2. zákona č. 293/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony). Po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř., se nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.).

Podmínky přípustnosti dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu jsou obsaženy v ustanoveních § 237, 238 a 238a o. s. ř.

Není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka

posouzena jinak (§ 237 o. s. ř.).

V posuzovaném případě závisí napadený rozsudek odvolacího soudu ve výroku o věci samé mimo jiné na vyřešení otázky hmotného práva, za jakých podmínek byl vnitřní předpis zaměstnavatele v době účinnosti zákona č. 65/1965 Sb., zákoníku práce, ve znění pozdějších předpisů, účinného do 31. 12. 2006 (dále jen „zák. práce“), podle něhož je třeba projednávanou věc – vzhledem k tomu, že žalobce se domáhá „kompenzace základního platu“ za dobu své pracovní neschopnosti od 26. 5. 2003 do 7. 4. 2004 – posuzovat i v současné době, způsobilý založit nárok zaměstnance na plnění z pracovněprávních vztahů.

V právní teorii ani v soudní praxi nejsou pochybnosti o tom, že právní předpisy upravující pracovněprávní vztahy (včetně individuálních pracovněprávních vztahů mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem) v době do 31. 12. 2006 měly zásadně kogentní povahu (srov. nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 27/96, uveřejněný pod č. 59 ve Sbírce nálezů a usnesení - svazek 5, Praha, C.H.Beck 1997, str. 451). Tato povaha pracovněprávních předpisů spočívala na principu, že „co není povoleno, je zakázáno“; jestliže pracovněprávní předpisy účastníkům neumožňovaly odchylnou úpravu jejich práv a povinností, je třeba vše, co těmto předpisům nevyhovovalo, považovat za zakázané (srov. odůvodnění rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 27. 4. 1999 sp. zn. 21 Cdo 2525/98, který byl uveřejněn pod č. 7 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, roč. 2000). Kogentnost právní úpravy pracovněprávních vztahů se projevovala nejen v tom, že účastníci pracovněprávních vztahů mohli své smlouvy (dohody) uzavřít jen ohledně těch typů smluv (dohod), které byly upraveny (předvídány) pracovněprávními předpisy, ale byla vyjádřena též v ustanovení § 20 odst. 2 větě první zák. práce, podle něhož „v kolektivních smlouvách lze upravovat mzdové a ostatní pracovněprávní nároky v rámci daném pracovněprávními předpisy”; platil-li tento princip vedle individuálních smluvních vztahů také pro kolektivní vyjednávání (tedy i pro uzavírání kolektivních smluv, z nichž vznikají nároky jednotlivým zaměstnancům), tím spíše platil (argumentum a maiori ad minus) pro vnitropodnikové normativní akty upravující pracovněprávní vztahy.

Vnitropodnikové normativní akty mají hybridní povahu, tj. jak povahu normativního aktu, tak i právního úkonu. I když je nelze zaměňovat s obecně závaznými právními předpisy, upravují stejně jako právní normy celou skupinu právních vztahů neurčeného počtu a stejného druhu a tato normativní povaha upravovaných práv a povinností vyžaduje, aby nárok z nich vznikající mohl být uplatňován stejně jako nárok vznikající přímo z právního předpisu. Okolnost, že je vnitropodnikovým normativním aktům připisována současně povaha právního úkonu, potom - kromě jiného - znamená, že jsou jako právní úkony posuzovány i z hlediska své platnosti, včetně toho, zda se svým obsahem nebo účelem nepříčí zákonu nebo zákon neobcházejí nebo se jinak nepříčí zájmům společnosti [§ 242 odst. 1 písm. a) zák. práce]. V této souvislosti dospěl dovolací soud již v minulosti k závěru (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 3. 2001 sp. zn. 21 Cdo 249/2000, uveřejněný pod č. 103 v časopise Soudní judikatura, roč. 2001, nebo odůvodnění rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 18. 12. 2008 sp. zn. 21 Cdo 5033/2007), že zaměstnavatel může poskytnout zaměstnanci plnění z pracovněprávních vztahů jen tehdy, stanoví-li to právní předpisy a jen za podmínek a v rozsahu těmito právními předpisy stanovených. Vnitropodnikový normativní akt, kterým je konstituován nárok na takové plnění, ačkoliv to obecně závazné právní předpisy neumožňují, je proto neplatným právním úkonem pro rozpor s právními předpisy [§ 242 odst. 1 písm. a) zák. práce].

V posuzované věci je třeba vzít v úvahu, že „kompenzace základního platu během pracovní neschopnosti z důvodu nemoci“ poskytovaná zaměstnancům žalovaného podle jeho vnitřního předpisu nazvaného „Průvodce zaměstnance společnosti X. CZECH REPUBLIC s. r. o.“, které se žalobce (za dobu od 26. 5. 2003 do 7. 4. 2004) po žalovaném domáhá, není peněžitým plněním poskytovaným zaměstnavatelem zaměstnanci za práci, ale určitou formou hmotného zabezpečení zaměstnance poskytovaného v souvislosti s jeho dočasnou pracovní neschopností, které nelze považovat za mzdu (srov. § 4 odst. 2 zákona č. 1/1992 Sb. o mzdě, odměně za pracovní pohotovost a

o průměrném výdělku, ve znění pozdějších předpisů, účinného do 31. 12. 2006). Protože plnění z pracovněprávních vztahů může zaměstnavatel poskytnout zaměstnanci - jak bylo uvedeno výše - jen tehdy, stanoví-li to právní předpisy a jen za podmínek a v rozsahu těmito právními předpisy stanovených, a protože obecně závazné právní předpisy nárok zaměstnance na „kompenzaci základního platu během pracovní neschopnosti z důvodu nemoci“ neupravují, je uvedený vnitřní předpis žalovaného neplatným právním úkonem [§ 242 odst. 1 písm. a) zák. práce] pro rozpor s právními předpisy.

Z uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu, který - byť z poněkud jiných důvodů - dospěl k závěru, že žalobci požadované plnění nenáleží, je v souladu s ustálenou rozhodovací praxí dovolacího soudu. Protože není důvod, aby rozhodná právní otázka byla posouzena jinak, není dovolání proti rozsudku odvolacího soudu ve výroku o věci samé podle ustanovení § 237 o. s. ř. přípustné. Nejvyšší soud České republiky proto dovolání žalobce v této části podle ustanovení § 243c odst. 1 věty první o. s. ř. odmítl.

V části, ve které byl rozsudek soudu prvního stupně změněn ve výroku o náhradě nákladů řízení, závisí rozsudek odvolacího soudu mimo jiné na vyřešení právní otázky procesního práva, zda účastník, který měl ve věci plný úspěch, má právo na náhradu nákladů řízení vzniklých mu v souvislosti s účastí u jednání soudu, která se konala před vydáním rozsudku, jenž byl pro vady řízení zrušen, a která proto musela být provedena znovu. Protože tato právní otázka dosud nebyla v rozhodování dovolacího soudu vyřešena, je dovolání proti rozsudku odvolacího soudu v této části podle ustanovení § 237 o. s. ř. přípustné.

Po přezkoumání rozsudku odvolacího soudu v uvedené části ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř., které provedl bez jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), Nejvyšší soud České republiky dospěl k závěru, že dovolání žalobce je částečně opodstatněné.

Podle ustanovení § 142 odst. 1 o. s. ř. účastníku, který měl ve věci plný úspěch, přizná soud náhradu nákladů potřebných k účelnému uplatňování nebo bránění práva proti účastníku, který ve věci úspěch neměl.

Z citovaného ustanovení vyplývá, že povinnost k náhradě nákladů řízení ve vztahu mezi účastníky je ve sporném řízení založena na principu odpovědnosti za výsledek, kterým je úspěch (neúspěch) účastníka ve věci. Právo na náhradu nákladů řízení má účastník, který měl ve věci plný úspěch, a odpovídající povinnost k zaplacení této náhrady zatěžuje účastníka, který ve věci úspěch neměl. Úspěšný účastník ovšem nemá právo na náhradu jakýchkoliv nákladů, které mu v řízení vznikly, nýbrž jen těch, které byly potřebné k účelnému uplatňování nebo bránění práva. Za této podmínky má právo též na náhradu nákladů vzniklých mu v souvislosti s účastí (jeho samého nebo jeho zástupce) u jednání nařízeného soudem k projednání věci samé (§ 115 odst. 1 o. s. ř.) a – bylo-li jednání odročeno – u všech dalších jednání (§ 119 odst. 1 a 2 o. s. ř.). To platí i v případě jednání, která byla znovu nařízena (odročena) poté, co byl na základě podaného opravného prostředku (popřípadě na základě ústavní stížnosti) zrušen předchozí rozsudek soudu pro vady řízení, neboť účastník má právo zúčastnit se (sám nebo prostřednictvím svého zástupce) všech nařízených (odročených) jednání a soud je povinen – jak vyplývá z ustanovení § 115 odst. 1 a § 119 odst. 2 o. s. ř. – jej k nim předvolat. Účelnost nákladů vynaložených účastníkem v souvislosti s jeho účastí (účastí jeho zástupce) u jednání nelze zaměňovat s účelností samotných jednání, na kterou účastník – na rozdíl od účelnosti svých nákladů – nemá vliv. Úspěšný účastník má proto právo na náhradu nákladů spojených s jeho účastí (účastí jeho zástupce) u jednání bez ohledu na jejich celkový počet a bez ohledu na to, že by se některá z nich nemusela uskutečnit, kdyby nedošlo k vadám řízení, pro které byl zrušen předchozí rozsudek soudu.

Nelze souhlasit ani s názorem dovolatele, že v posuzovaném případě mělo být podle ustanovení § 150

o. s. ř. rozhodnuto, že žalovanému se nepřiznává náhradu nákladů řízení vzniklých mu „vadným procesním postupem soudu“ před zrušením předchozích rozsudků soudů obou stupňů Ústavním soudem.

Podle ustanovení § 150 o. s. ř. jsou-li tu důvody hodné zvláštního zřetele, nebo odmítne-li se účastník bez vážného důvodu zúčastnit prvního setkání s mediátorem nařízeného soudem, nemusí soud výjimečně náhradu nákladů řízení zcela nebo zčásti přiznat.

Z citovaného ustanovení vyplývá, že soud nemusí výjimečně přiznat náhradu nákladů řízení mimo jiné tehdy, jsou-li tu důvody hodné zvláštního zřetele. Úvaha soudu o tom, zda jde o výjimečný případ a zda tu jsou důvody hodné zvláštního zřetele, musí vycházet z posouzení všech okolností konkrétní věci. Soud při tomto posuzování přihlíží zejména k majetkovým, sociálním, osobním a dalším poměrům účastníků řízení, a to nejen u účastníka, který by měl náklady řízení hradit, ale také z pohledu poměrů oprávněného účastníka, k okolnostem, které vedly k uplatnění nároku u soudu, k postojům účastníků v průběhu řízení apod. Závěr soudu o výjimečnosti případu a důvodech hodných zvláštního zřetele pro nepřiznání náhrady nákladů řízení se musí opírat o takové zjištěné okolnosti, pro které by v konkrétním případě bylo nespravedlivé ukládat náhradu nákladů řízení tomu účastníku, který ve věci neměl úspěch, a za kterých by zároveň bylo možné spravedlivě požadovat na úspěšném účastníku, aby náklady řízení jím vynaložené nesl ze svého (srov. například rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 9. 2014 sp. zn. 21 Cdo 2811/2013 nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. 11. 2013 sp. zn. 30 Cdo 2880/2013).

Z uvedeného je zřejmé, že zrušení předchozích rozsudků soudů obou stupňů v projednávané věci Ústavním soudem pro vady řízení spočívající v nesprávném obsazení soudu prvního stupně a s tím spojené zvýšení celkových nákladů řízení vzniklých žalovanému, který byl ve věci úspěšný, nelze samo o sobě pokládat za důvod hodný zvláštního zřetele k tomu, aby žalovanému nebyla výjimečně přiznána, byť i jen zčásti, náhrada nákladů řízení.

Rozhodnutí odvolacího soudu o náhradě nákladů řízení přesto není správné.

Odvolací soud při rozhodování o výši náhrady nákladů řízení žalovaného, který měl ve věci plný úspěch a který má proto – jak vyplývá z ustanovení § 142 odst. 1 o. s. ř. - vůči žalobci právo na náhradu nákladů potřebných k účelnému uplatňování práva, náležitě nepřihlédl k tomu, že výše odměny za zastupování advokátem má být určena podle sazeb stanovených paušálně pro řízení v jednom stupni zvláštním právním předpisem (§ 151 odst. 2 část věty první před středníkem o. s. ř.), neboť nejde o přiznání náhrady nákladů řízení podle ustanovení § 147 nebo § 149 odst. 2 o. s. ř. a ani okolnosti případu v projednávané věci neodůvodňují, aby bylo postupováno podle ustanovení zvláštního právního předpisu o mimosmluvní odměně, tj. podle ustanovení § 6 a následujících vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů (srov. § 151 odst. 2 část věty první za středníkem o. s. ř.). Protože vyhláška č. 484/2000 Sb. (ve znění pozdějších předpisů), která upravovala sazby odměny za zastupování účastníka advokátem stanovené paušálně pro řízení v jednom stupni, byla nálezem Ústavního soudu ze dne 17. 4. 2013 č. 116/2013 Sb. dnem 7. 5. 2013 zrušena, měl odvolací soud za této situace určit pro účely náhrady nákladů řízení paušální sazbu odměny pro řízení v jednom stupni s přihlédnutím k povaze a okolnostem projednávané věci a ke složitosti (obtížnosti) právní služby poskytnuté advokátem; tomu odpovídá sazba ve výši 40.130,- Kč pro původní řízení u soudu prvního stupně (před zrušením jeho předchozího rozsudku Ústavním soudem), sazba ve výši 20.070,- Kč pro původní odvolací řízení (před zrušením předchozího rozsudku odvolacího soudu) a sazba ve výši 40.130,- Kč pro nové řízení u soudu prvního stupně. Kromě takto stanovené odměny za zastupování advokátem v celkové výši 100.330,- Kč vznikly žalovanému náklady spočívající v 16 paušálních částkách náhrady výdajů ve výši 300,- Kč (srov. § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb. ve znění pozdějších předpisů). Vzhledem k tomu, že zástupce žalovaného,

advokát JUDr. A.B., osvědčil, že je plátcem daně z přidané hodnoty, náleží k nákladům, které žalovanému za řízení vznikly, rovněž náhrada za daň z přidané hodnoty ve výši 22.077,- Kč (§ 137 odst. 3, § 151 odst. 2 věta druhá o. s. ř.).

Protože odvolací soud rozhodl o náhradě nákladů řízení nesprávně a protože dosavadní výsledky řízení ukazují, že je možné o této náhradě rozhodnout, Nejvyšší soud České republiky rozsudek odvolacího soudu ve výroku II. o náhradě nákladů řízení změnil tak, že žalobci uložil povinnost zaplatit žalovanému na náhradě nákladů řízení 127.207,- Kč [§ 243d písm. b) o. s. ř.].

Vzhledem ke změně rozsudku odvolacího soudu rozhodl dovolací soud i o nákladech odvolacího řízení, a to tak, že náhradu těchto nákladů přiznal žalovanému proti žalobci, neboť žalovaný měl ve věci samé plný úspěch i v odvolacím řízení (§ 243c odst. 3 věta první, § 224 odst. 1 a 2, § 142 odst. 1 o. s. ř.). Náklady žalovaného potřebné k uplatňování práva v odvolacím řízení spočívají v paušální sazbě odměny za zastupování žalovaného advokátem (§ 151 odst. 2 část věty první před středníkem o. s. ř.) určené dovolacím soudem s přihlédnutím k povaze a okolnostem projednávané věci a ke složitosti (obtížnosti) poskytnuté právní služby ve výši 40.130,- Kč, ve 4 paušálních částkách náhrady výdajů ve výši 300,- Kč (§ 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb. ve znění pozdějších předpisů) a v náhradě za daň z přidané hodnoty ve výši 8.679,- Kč (§ 137 odst. 3, § 151 odst. 2 věta druhá o. s. ř.).

O náhradě nákladů dovolacího řízení bylo rozhodnuto podle ustanovení § 243c odst. 3 věty první, § 224 odst. 1 a § 146 odst. 3 o. s. ř., neboť dovolání žalobce proti rozsudku odvolacího soudu ve výroku o věci samé bylo odmítnuto a žalobce je proto povinen nahradit žalovanému náklady potřebné k uplatňování práva v dovolacím řízení. Tyto náklady spočívají v paušální sazbě odměny za zastupování žalovaného advokátem (§ 151 odst. 2 část věty první před středníkem o. s. ř.) určené dovolacím soudem s přihlédnutím k povaze a okolnostem projednávané věci a ke složitosti (obtížnosti) poskytnuté právní služby ve výši 10.033,- Kč, v paušální částce náhrady výdajů ve výši 300,- Kč (§ 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb. ve znění pozdějších předpisů) a v náhradě za daň z přidané hodnoty ve výši 2.170,- Kč (§ 137 odst. 3, § 151 odst. 2 věta druhá o. s. ř.).

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

Další články:

- Územní plán
- Základní vzdělávání (exkluzivně pro předplatitele)
- Žalobní argumentace (exkluzivně pro předplatitele)
- Zastavení exekuce
- Majetková podstata (exkluzivně pro předplatitele)
- Náhrada škody (exkluzivně pro předplatitele)
- Náhrada škody zaměstnancem
- Náklady řízení (exkluzivně pro předplatitele)
- Zajištění dluhu (exkluzivně pro předplatitele)
- Způsobilost být účastníkem řízení (exkluzivně pro předplatitele)
- Náhrada škody